

Υπόθεση T-174/00

Biret International SA

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως

**«Ουσίες με ορμονική δράση — Οδηγία 88/146/ΕΟΚ — Αγωγή
αποζημιώσεως — Παραγραφή»**

Απόφαση του Πρωτοδικείου (πρώτο τμήμα) της 11ης Ιανουαρίου 2002 II - 21

Περίληψη της απόφασης

- 1. Διαδικασία — Εισαγωγικό της δίκης έγγραφο — Τυπικές απαιτήσεις — Προσδιορισμός του αντικείμενου της διαφοράς — Συνοπτική έκθεση των προβαλλομένων ισχυρισμών — Δικόγραφο με το οποίο ζητείται η αποκατάσταση ζημιών προκαλούμενων από κοινοτικό όργανο
(Οργανισμός ΕΚ του Δικαστηρίου, άρθρα 19 και 46 Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, άρθρο 44 § 1, στοιχ. γ')*
- 2. Αγωγή αποζημιώσεως — Αντικείμενο — Αίτημα αποκαταστάσεως ζημίας καταλογιζόμενης στην Κοινότητα — Αποκλειστική αρμοδιότητα του κοινοτικού δικαστή [Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 215, εδ. 2 (νυν άρθρο 288, εδ. 2, ΕΚ)]*

3. *Αγωγή αποζημιώσεως — Προθεσμία παραγραφής — Ημερομηνία ενάρξεως — Ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη*
[Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 215, εδ. 2 (νυν άρθρο 288, εδ. 2, ΕΚ): Οργανισμός ΕΚ του Δικαστηρίου, άρθρα 43 και 46]
4. *Κοινοτικό δίκαιο — Αρχές — Προστασία της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης — Οδηγία για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική δράση στην κτηνοτροφική παραγωγή — Παραβίαση — Δεν υφίσταται (Οδηγία 88/146 του Συμβουλίου)*
5. *Διεθνείς συμφωνίες — Συμφωνία περί ιδρύσεως του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου — ΓΣΔΕ 1994 — Άμεσο αποτέλεσμα — Δεν υφίσταται — Αδυναμία επικλήσεως των συμφωνιών ΠΟΕ προς αμφισβήτηση της νομιμότητας κοινοτικής πράξεως ή προς θεμελίωση αγωγής αποζημιώσεως — Εξαιρέσεις — Κοινοτική πράξη αποβλέπουσα στην εφαρμογή των κανόνων αυτών ή αναφερόμενη ρητώς και σαφώς σε αυτούς*
(Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου του 1994)

1. Σύμφωνα με το άρθρο 19 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου με βάση το άρθρο 46 του ίδιου οργανισμού, και το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το δικόγραφο της προσφυγής πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των επικαλούμενων λόγων. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να εκτίθενται κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή ώστε να μπορεί ο μὲν καθού διάδικος να προετοιμάσει την άμυνά του, το δε Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί της προσφυγής, ενδεχομένως χωρίς να χρειάζεται άλλα στοιχεία. Προς κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, πρέπει, για να είναι παραδεκτή η προσφυγή, τα ουσιαστικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται να προκύπτουν, συνολτικά τουλάχιστον, αλλά πάντως κατά τρόπο συγκροτημένο και κατανοητό, από το ίδιο το κείμενο της προσφυγής. Για να ικανοποιεί τις ανωτέρω απαιτούμενες προϋποθέσεις, το δικόγραφο με το οποίο ζητείται η αποκατάσταση των ζημιών που προκά-

λεσε κοινοτικό όργανο πρέπει να περιλαμβάνει στοιχεία επιτρέποντα την εξατομίκευση της συμπεριφοράς που ο ενάγων προσάπτει στο θεσμικό όργανο, τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη, καθώς και τον χαρακτήρα και την έκταση της εν λόγω ζημίας.

(βλ. σκέψη 31)

2. Όταν, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, η παράνομη συμπεριφορά δεν προέρχεται από εθνικό οργανισμό αλλά από κοινοτικό όργανο, οι ζημιές που θα μπορούσαν ενδεχομένως να προκύψουν από την εφαρμογή της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως εκ μέρους των εθνικών αρχών, οι οποίες δεν διέθεταν κανένα περιθώριο εκτιμήσεως, είναι καταλογιστέες στην Κοινότητα. Επειδή ο κοινοτικός δικαστής έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να αποφαινεται, δυνάμει

του άρθρου 215 της Συνθήκης (νυν άρθρου 288 ΕΚ), επί των αγωγών προς αποκατάσταση της ζημίας αυτής, τα εθνικά ένδικα βοηθήματα δεν θα μπορούσαν *ipso facto* να διασφαλίσουν στους ιδιώτες που θεωρούν ότι βλάπτονται από τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων τους.

(βλ. σκέψεις 33-34)

3. Η προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων κατά της Κοινότητας στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, που προβλέπει το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου δυνάμει του άρθρου 46 του ίδιου οργανισμού, δεν μπορεί να αρχίσει πριν πληρωθούν όλες οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποζημιώσεως, ιδίως δε, όσον αφορά τις περιπτώσεις στις οποίες η ευθύνη απορρέει από κανονιστική πράξη, πριν εμφανιστούν τα ζημιογόνα αποτελέσματα της πράξεως αυτής

Όταν η ζημία δεν προκλήθηκε στιγμαία, αλλά συνεχίστηκε καθημερινώς κατά τη διάρκεια ορισμένης περιόδου, λόγω της διατηρήσεως σε ισχύ μιας παράνομης πράξεως, η παραγραφή του άρθρου 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου εφαρμόζεται, σε σχέση με την ημερομηνία της πράξεως με την οποία διεκόπη η παραγραφή, για την περίοδο που προηγείται πλέον των πέντε ετών από την ημερομηνία αυτή, χωρίς να επηρεάζει τα

δικαιώματα που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια των μεταγενέστερων περιόδων.

(βλ. σκέψεις 38, 41)

4. Η οδηγία 88/146 για την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων ουσιών με ορμονική δράση στην κτηνοτροφική παραγωγή δεν προσέβαλε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των επιχειρηματιών που εθίγησαν από την απαγόρευση της χρησιμοποίησεως ορμονών. Πράγματι, ενόψει των διαφορετικών εκτιμήσεων που είχαν διατυπωθεί, οι επιχειρηματίες αυτοί δεν μπορούσαν να αναμένουν βάσιμα ότι η απαγόρευση της χορηγήσεως των επίμαχων ουσιών σε ζώα θα μπορούσε να στηρίζεται μόνο σε επιστημονικά στοιχεία.

Η τυχόν μη εφαρμογή της οδηγίας 88/146 από τα κράτη μέλη δεν μπορεί να εξομωωθεί με συμπεριφορά του Συμβουλίου δυνάμει να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στους επιχειρηματίες. Επιπλέον, αυτή η μη εφαρμογή είναι προδήλως αντίθετη προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από τη Συνθήκη και, ειδικότερα, από τις υποχρεώσεις που τους επέβαλε η εν λόγω οδηγία. Όμως, ουδείς δικαιούται να έχει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη για τη διατήρηση μιας παράνομης καταστάσεως ούτε, κατά συνέπεια, να στηρίζει την εμπιστοσύνη του αυτή σε ενδε-

χόμενη παράλειψη των κρατών μελών σχετικά με τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο και την αποτελεσματική εφαρμογή οδηγίας του Συμβουλίου.

Τέλος, οι επιχειρηματίες δεν δικαιολογούνται να τρέφουν προσδοκίες στη διατήρηση υφιστάμενης καταστάσεως, όταν η κατάσταση αυτή μπορεί να μεταβληθεί στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κοινοτικά όργανα. Επομένως, κατά μείζονα λόγο οι επιχειρηματίες αυτοί δεν μπορούν βασίμως να στηρίζουν τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη τους σε μελλοντική και υποθετική τροποποίηση της νομοθεσίας, ιδιαίτερα σ' έναν τομέα όπως η κοινή αγροτική πολιτική όπου, λόγω των ενδεχόμενων επιπτώσεών της στη δημόσια υγεία, κάθε νομοθετική μεταβολή εξαρτάται από απρόβλεπτες εξελίξεις των επιστημονικών γνώσεων και σύνθετες εκτιμήσεις, στις οποίες πρέπει να προβεί ο νομοθέτης.

(βλ. σκέψεις 50, 54-55)

5. Λαμβανομένων υπόψη της φύσεως και της οικονομίας τους, η συμφωνία ΠΟΕ και τα παραρτήματά της, όπως οι κανόνες της ΓΣΔΕ του 1947, δεν περιλαμβάν-

ονται κατ' αρχήν στους κανόνες με γνώμονα τους οποίους το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο ελέγχει τις πράξεις των κοινοτικών οργάνων βάσει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ), δεν μπορούν να δημιουργήσουν για τους ιδιώτες δικαιώματα που αυτοί μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των δικαστηρίων και η ενδεχόμενη παράβασή τους δεν συνεπάγεται, επομένως, τη στοιχειοθέτηση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας. Μόνο στην περίπτωση που πρόθεση της Κοινότητας ήταν να εκπληρώσει μια ειδική υποχρέωση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή στην περίπτωση που η κοινοτική πράξη ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών ΠΟΕ, εναπόκειται στον κοινοτικό δικαστή να ελέγχει τη νομότητα της σχετικής κοινοτικής πράξεως με βάση τους κανόνες του ΠΟΕ. Οι οδηγίες 81/602 και 88/146, που απαγορεύουν τη χρησιμοποίηση ορισμένων ουσιών με ορμονική δράση στην κτηνοτροφική παραγωγή, οι οποίες εκδόθηκαν πολλά έτη πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για την εφαρμογή μέτρων υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας, που περιλαμβάνεται μεταξύ των συμφωνιών ΠΟΕ, δεν είναι δυνατόν, λογικά, να εκπληρώνουν μια ειδική υποχρέωση αναληφθείσα στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής ούτε να παραπέμπουν ρητά σε ορισμένες από τις διατάξεις της.

(βλ. σκέψεις 61, 63-64)